

Het eiland van Scherpenzeel.

'Getatoeëerde' beuken stille herinnering aan verleden.

Niet iedereen realiseert zich dat op Scherpenzeels grondgebied een eiland met een lengte van honderden en een breedte van tientallen meters ligt. Het is te vinden aan de zuidkant van Scherpenzeel. Ontstaan in 1953 en omarmd door de Lunterse Beek. Tot 1960 hoorde het bij Woudenberg.

Zwembad en ijsbaan

De Lunterse Beek zorgt voor veel activiteiten in de buurt van 't Koepeltje. Het jachtopzienershuis is in 1865 als jachtkamer en theekoepel gebouwd voor familie Royaards. Daar vlakbij is eeuwen geleden een doorwaadbare plaats in de beek, een foort of voorde. De belangrijkste functie van de beek is de afvoer van overtollig water. Maar het water van de Lunterse Beek nodigt ook uit tot recreatieve activiteiten. In 1919 richten zwemliefhebbers zwemvereniging 't Schut op. Met geld dat is ingezameld onder de bevolking wordt in de Lunterse Beek een zwembad aangelegd. De beek wordt uitgediept en er komen badhokjes. Er is zelfs een badmeester, maar die kan niet zwemmen. Het water in het zwembad wordt voortdurend ververs. De beek stroomt tenslotte. Maar in tijden van droogte is de waterstand soms zo laag dat zwemmen onmogelijk is. Ook schaatsliefhebbers maken dankbaar gebruik van de Lunterse Beek. Ze leggen in 1929 een ijsbaan aan bij boerderij Bruinhorst. De vijver daar wordt uitgegraven en een verbinding met de beek zorgt voor de toevoer van water. IJclub 'Ons Genoegen' organiseert daarna menig schaatswedstrijd.

Kanalisatie

De slingerende beek voert het water aanvankelijk maar langzaam af naar de Zuiderzee. Dat komt door de vele meanders (bochten). Daar hebben vooral de boeren last van. Pas als in de jaren dertig de Afsluitdijk is aangelegd en kort daarna het Valleikanaal wordt gegraven kan er wat gedaan worden aan de doorstromingsnelheid. Om die te verhogen ontwerpt men een plan om de beek te kanaliseren. De uitvoering hiervan laat vanwege de oorlog nog geruime tijd op zich wachten, maar begin jaren

vijftig gaat de schop in de grond. Veel meanders worden afgesneden. Ook bij 't Koepeltje gebeurt dat in 1953. Zo ontstaat het eiland dat daar nog steeds ligt. De oude beekloop wordt daardoor een soort 'dode arm' waarin het water stilstaat. Zeker niet prettig om in te zwemmen. Het betekent dan ook al snel het einde van zwembad 't Schut. De nieuwe watergang doorsnijdt de ijsbaan van 'Ons Genoegen' en daarmee is het ook met die vereniging gedaan. Plannen om op het eiland een nieuw zwembad aan te leggen stranden uiteindelijk. Midden jaren zestig is een nieuwe ijsbaan aangelegd, maar die is door allerlei oorzaken geen lang leven beschoren.

Tatoeage

Vanuit het dorp kom je op het eiland door over de houten brug naast 't Koepeltje te gaan. Net voor je de volgende brug opgaat, kun je naar links een paadje op dat min of meer langs de oude beek loopt. Via dat pad mag je overigens nu niet meer naar boerderij Bruinhorst wandelen, want dan moet je het laatste stuk door het weiland en dat is privéterrein. Daar waar het paadje naar rechts afbuigt en vlak langs het water loopt is een mooie beukenlaan. De beukenbomen zijn bijna allemaal voorzien van 'tatoeages'. Menigeen heeft daar in zijn jeugd een 'handtekening' in een van die bomen gekerfd. Door vergroeiing is de tekst soms wat minder goed leesbaar, maar in de meeste gevallen nog lang niet verdwenen. Mijn vader heeft op een van de beuken op 17-jarige leeftijd zijn naam en de datum waarop hij dat heeft gedaan getatoeëerd in een rechthoekig kader: A.V.D.BERG 24-1-'43. Een zonnige, maar koude zondag in de oorlog. Die datum staat zeker zo diep in mijn geheugen gegrift als in die beukenboom. Ik ben er woensdag 24 januari jl. nog even wezen kijken en heb gezien dat precies vijfenzeventig jaar na dato de naam van mijn vader nog steeds onuitwisbaar op die boom staat. De beukenboom heeft de 'verwonding', mijn vader en niet te vergeten vele stormen overleefd. Als je het paadje terug volgt en aan het eind linksaf slaat, passeer je de betonnen brug over de gekanaliseerde beek. Je verlaat dan het eiland richting boerderij Bruinhorst. Tegelijkertijd ben je Scherpenzeel uit, want sinds 1960 vormt de nieuwe beekloop de grens tussen Scherpenzeel en Woudenberg.

Hermeanderen

De oude beekloop verzandt na de kanalisatie al snel en stinkt door het stilstaande water. Maar in 2015 komt daar een eind aan. Het Waterschap Vallei en Veluwe baggert de oude beekloop uit, brengt enkele stuwen aan en 'bevordert' de oude meander van de Lunterse Beek weer tot hoofdwaterloop. Het gekanaliseerde gedeelte stroomt slechts bij hevige regenval. Via een kunstmatig aangebrachte voorde is het eiland bereikbaar voor machines die daar soms voor onderhoud moeten zijn. Onlangs heeft Waterschap Vallei en Veluwe de beek tussen boerderij Het Vliet en de monding in het Valleikanaal opnieuw ingericht naar de behoeften van de natuur. Steile oevers hebben een geleidelijk oplopende helling van water naar land gekregen. Dieren kunnen daardoor gemakkelijker vanuit het water de kant op en terug en er ontstaat een brede strook voor een afwisseling aan planten.

Januari 2018